

KONFERENCJA MIĘDZYPARLAMENTARNA DS. WSPÓLNEJ POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA ORAZ WSPÓLNEJ POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY

KONKLUZJE

Wilno, 4-6 września 2013 r.

Konferencja Międzyparlamentarna,

uwzględniając podjętą w kwietniu 2012 roku w Warszawie decyzję Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej w sprawie utworzenia i mandatu niniejszej konferencji;

uwzględniając tytuł II Protokołu nr 1 Traktatu z Lizbony dotyczący wspierania skutecznej i systematycznej współpracy w ramach Unii;

świadoma przewidzianych Traktatem z Lizbony nowych uprawnień i instrumentów instytucji Unii Europejskiej (UE) w obszarze polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony; mając świadomość, że te nowe instrumenty stwarzają większe możliwości wywierania przez Unię wpływu na arenie międzynarodowej, współmiernego do jej znaczenia politycznego i gospodarczego;

świadoma wielopoziomowego procesu decyzyjnego w obszarach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO); mając świadomość, że skuteczna realizacja tych polityk musi angażować wiele podmiotów politycznych zarówno na poziomie UE, jak i na poziomie krajowym; świadoma odpowiedzialności za sprawowanie kontroli parlamentarnej i pogłębianie współpracy międzyparlamentarnej w obszarach WPZiB i WPBiO;

biorąc pod uwagę szybko zmieniające się otoczenie geopolityczne i rosnące znaczenie nowych wyzwań w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, takich jak zmiana klimatu, przestępczość międzynarodowa i terroryzm, piractwo morskie, bezpieczeństwo dostaw energii, cyberataki, pandemie, jak również państwa niestabilne i będące w stanie upadku oraz rozprzestrzenianie broni masowego rażenia i broni konwencjonalnej;

świadoma tego, że rozwój międzynarodowej sytuacji geopolitycznej skłania do zwrócenia uwagi na ogromne znaczenie parlamentów, które pełnią kluczową rolę w globalnym procesie podejmowania decyzji w sprawie kryzysów i konfliktów;

WPZiB: konflikt w Syrii

1. wyraża swoje najgłębsze zaniepokojenie trwającym konfliktem w Syrii, który doprowadził już do śmierci ponad 100 tysięcy ludzi, z których większość stanowią osoby cywilne; zwraca uwagę na masowy kryzys humanitarny, który nastąpił wskutek tego konfliktu i który wpływa na sytuację całego regionu; stwierdza z niepokojem, że według szacunków wysokiego komisarza

Narodów Zjednoczonych ds. uchodźców ponad 2 miliony Syryjczyków opuściło swój kraj, poszukując schronienia w krajach sąsiednich;

2. wyraża skrajne zaniepokojenie stosowaniem broni chemicznej w Syrii, w szczególności atakiem chemicznym, do którego doszło na przedmieściach Damaszku 21 sierpnia 2013 r. i który miał spowodować śmierć ponad 1 400 osób, w tym co najmniej 400 dzieci; z niecierpliwością oczekuje wniosków z dochodzenia przeprowadzonego przez misję ekspertów ONZ w sprawie tego zdarzenia, wyrażając przy tym ubolewanie, że nie zezwolono misji na rozpoczęcie dochodzenia bezpośrednio po ataku; uważa, że użycie broni masowego rażenia, zakazanej przez Konwencję o zakazie broni chemicznej z 1997 roku, jest zbrodnią przeciwko ludzkości, która musi zostać z całą mocą potępiona i wymaga silnej reakcji społeczności międzynarodowej, łącznie z ewentualnym skierowaniem sprawy do Międzynarodowego Trybunału Karnego;
3. podkreśla odpowiedzialność społeczności międzynarodowej, a w szczególności Rady Bezpieczeństwa ONZ, za rozliczenie sprawców tych zbrodni i podjęcie odpowiednich działań zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych, aby zapewnić, że tego rodzaju zbrodnie nie powtórzą się w przyszłości; wzywa Rosję i Chiny, jako stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ, aby poczuły się do odpowiedzialności i odblokowały proces decyzyjny Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz ułatwiły osiągnięcie wspólnego stanowiska i rozwiązanie syryjskiego konfliktu na drodze politycznej; uważa, że UE wraz z jej międzynarodowymi partnerami powinna usilnie dążyć do politycznego rozwiązania, które ma decydujące znaczenie dla osiągnięcia pokojowej, sprzyjającej włączeniu społecznemu i demokratycznej transformacji w Syrii; popiera zwołanie konferencji pokojowej Genewa II, stanowiącej kontynuację konferencji w sprawie syryjskiego konfliktu, która odbyła się w czerwcu 2012 roku;
4. wzywa państwa członkowskie UE do okazania solidarności wobec syryjskich uchodźców oraz zapewnienia im wszelkiego potrzebnego wsparcia i pomocy; jest zdania, że dramatyczne wydarzenia w Syrii powodują konieczność opowiedzenia się UE za ideą pomocy humanitarnej; podkreśla, że w tym celu konieczne jest wydzielenie odpowiednich środków oraz zdefiniowanie metod i celów działania na rzecz nowej formuły współpracy eurośródziemnomorskiej;

WPZiB: opracowanie kompleksowego programu

5. jest przekonana, że cele polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE powinny opierać się na ogólnym celu działania na rzecz pokoju, zapobiegania konfliktom, wspierania praw człowieka, demokracji i prawa międzynarodowego – zasad, które były inspiracją do powstania samej Unii Europejskiej – oraz być kształtowane zgodnie z tym celem;
6. uważa, że należy zapewnić zwiększenie strategicznej koordynacji polityki zagranicznej na poziomie Unii, jeśli UE chce zwiększyć swoje międzynarodowe wpływy, jak również skuteczność realizacji celów swojej polityki zagranicznej; jest zdania, że należy zapewnić UE odpowiednie środki do skutecznego i konsekwentnego działania na arenie światowej;
7. podkreśla, że tylko poprzez kompleksowy program polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, obejmujący nie tylko instrumenty o charakterze dyplomatycznym i gospodarczym, lecz również pomoc rozwojową oraz – w ostateczności i zgodnie w Kartą Narodów Zjednoczonych – środki militarne, UE może oczekiwać skutecznego przeciwdziałania globalnym zagrożeniom oraz realizacji swoich strategicznych interesów i podstawowych wartości; uważa, że Traktat z Lizbony umożliwia UE przyjęcie takiego kompleksowego programu i oczekuje od wysokiej

przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej (WP/WP) ujęcia tej tezy w jej sprawozdaniu w sprawie roli WPBiO w ramach wspomnianego kompleksowego programu;

8. przyjmuje do wiadomości ocenę organizacji i funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ), opublikowaną przez WP/WP w lipcu 2013 roku; odnotowuje fakt, że ESDZ została powołana w środku najgorszego od dziesięcioleci kryzysu gospodarczego i w kontekście bezprecedensowych niepokoїв społecznych i politycznych w południowym sąsiedztwie UE; uznaje wysiłki WP/WP na rzecz osiągnięcia większego stopnia koordynacji, synergii, wykorzystania efektu skali, komplementarności i spójności poszczególnych instrumentów polityki zagranicznej UE, w tym podejmowane przez jej państwa członkowskie, jak również na rzecz wypracowania bardziej jednolitej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w ogóle; jest zdania, że nie został jeszcze w pełni wykorzystany potencjał instrumentów przewidzianych w Traktacie z Lizbony, w tym możliwości współpracy strukturalnej;
9. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki WP/WP na rzecz wspierania i obrony praw człowieka na świecie a w szczególności z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie planu działania dotyczącego praw człowieka i demokracji w 2012 roku; jest zdania, że specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka przyczynił się do zwiększenia skuteczności i widoczności polityki UE w sferze praw człowieka; popiera bardziej aktywne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w obronę praw człowieka za granicą oraz ogólniej w stosunkach zewnętrznych UE; wiąże nadzieje z oczekiwanym przystąpieniem UE do Konwencji praw człowieka oraz rozszerzoną współpracą w ramach Rady Europy;
10. podkreśla znaczenie utrzymywania wzmocnionej współpracy ze strategicznymi partnerami UE; podkreśla, że strategiczne partnerstwa muszą opierać się na wspólnej wizji, zwłaszcza na zaangażowaniu w działania na rzecz demokracji i praw człowieka, oraz powinny być poddawane regularnej ocenie, w tym również w ramach współpracy parlamentarnej; z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie negocjacji między EU a USA w sprawie transatlantyckiego partnerstwa handlowego i inwestycyjnego, które może nie tylko spowodować zwiększenie liczby miejsc pracy i wzrostu dwóch największych gospodarek świata, lecz również wpierać na arenie międzynarodowej wartości i interesy stanowiące podstawę transatlantyckiego partnerstwa;

WPZiB i zewnętrzny wymiar polityki energetycznej UE

11. podkreśla znaczenie zapewnienia spójności między polityką zagraniczną i energetyczną UE, w tym poprzez poprawę wewnętrznej efektywności energetycznej oraz zmniejszanie zależności energetycznej od państw trzecich, zwłaszcza tych państw, które nie podzielają podstawowych zasad UE lub w których występuje ryzyko wykorzystywania zasobów energetycznych jako instrumentu podważającego cele polityki zagranicznej UE;
12. przypomina skierowaną przez Radę do Komisji prośbę o przedstawienie przed końcem 2013 roku sprawozdania w sprawie stanu realizacji zewnętrznej polityki energetycznej UE i oczekuje na przyszłą debatę na ten temat; jest zdania, że zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego w krajach sąsiadujących z UE musi być nieodłącznym elementem zewnętrznej polityki energetycznej UE oraz że UE powinna kształtować promować najwyższe standardy bezpieczeństwa jądrowego na arenie międzynarodowej; podkreśla, że bezpieczeństwo energetyczne jest kluczowym przedmiotem troski Unii i jako takie powinno być w bardziej

strategiczny sposób włączone do WPZiB, w tym poprzez prowadzenie dialogu ze strategicznymi partnerami oraz na odpowiednich forach wielostronnych;

WPZiB i europejska polityka sąsiedztwa

13. podkreśla znaczenie europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS), która jest polityką wspólnotową, i zwraca uwagę na potrzebę ściślejszego powiązania WPZiB z EPS w ramach kompleksowego podejścia; zważywszy na znaczenie zasady skutecznej wielostronności w unijnej strategii polityki zagranicznej popiera wzmocnienie wielostronnej współpracy w ramach regionalnych form EPS, a mianowicie Partnerstwa Wschodniego i Unii na rzecz Morza Śródziemnego; uznaje jednak, że sąsiedzi UE wykazują różny stopień aspiracji, jeśli chodzi o współpracę z UE, oraz że w efekcie relacje z poszczególnymi partnerami mają indywidualny charakter, w związku z czym instrumenty EPS powinny być dostosowane do potrzeb stosunków z poszczególnymi krajami; wzywa kraje partnerskie, by nie zmniejszały swoich ambicji i zaangażowania na rzecz reform oraz by dążyły do ściślejszych związków politycznych i gospodarczych z UE;
14. podkreśla strategiczne znaczenie krajów Partnerstwa Wschodniego dla WPZiB; w związku z tym wzywa, aby III szczyt Partnerstwa Wschodniego w Wilnie spowodował otwarcie się na bliższe stowarzyszenie polityczne i głębszą integrację gospodarczą z tymi krajami Partnerstwa Wschodniego, które wywiązują się ze swoich zobowiązań i spełniają wymagania; uznaje aspiracje wschodnich partnerów w oparciu o ich ambicje i wynikające z nich zobowiązania, w tym te, które zostały zawarte w art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej, pod warunkiem spełnienia przez nie odpowiednich kryteriów;
15. z zadowoleniem przyjmuje, zgodnie z zasadą „więcej za więcej”, postępy, które poczyniono w negocjacjach w sprawie dwustronnych umów stowarzyszeniowych oraz pogłębionych i całościowych stref wolnego handlu z partnerami wschodnimi, w tym zawierania porozumień w sprawie ułatwień wizowych oraz postępów w liberalizacji reżimu wizowego, które wzmocniają kontakty międzyludzkie i poprawiają ogólne stosunki polityczne z tymi krajami; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje zawarcie porozumień w sprawie ułatwień wizowych z Azerbejdżanem i Armenią oraz postępy w negocjacjach z Mołdawią, Gruzją i Ukrainą w sprawie planów działania dotyczących liberalizacji reżimu wizowego;
16. podkreśla potrzebę jednomyślnego i konsekwentnego reagowania UE na presję polityczną, gospodarczą i handlową, którą Federacja Rosyjska wywiera na kraje Partnerstwa Wschodniego, co jest niezgodne z zasadami porozumień helsińskich, zobowiązaniami WTO i prawem międzynarodowym, oraz wzywa do przestrzegania suwerennych praw tych państw do swobodnego podążania swoją drogą polityczną do UE; zwraca się do Komisji Europejskiej z pilnym wnioskiem o zwiększenie jej wysiłków w negocjacjach z krajami Partnerstwa Wschodniego, aby decyzje podjęte na szczycie Partnerstwa Wschodniego w Wilnie przyniosły nieodwracalny postęp w kierunku jeszcze ściślejszego partnerstwa z UE;
17. wzywa do zintensyfikowania współpracy z krajami Partnerstwa Wschodniego w ramach WPBiO, między innymi w celu dalszego zachęcania ich do uczestniczenia w unijnych operacjach i misjach w ramach zarządzania kryzysowego;
18. z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie WP/WP w sąsiedztwo południowe i jej stałe wysiłki na rzecz pokoju, stabilizacji i przemian demokratycznych w tym regionie;

19. wyraża swoje głębokie zaniepokojenie sytuacją w Egipcie; potępia nadmierne stosowanie przemocy przez wszystkie strony, zarówno państwowe siły bezpieczeństwa, jak i siły opozycji, które już doprowadziło do śmierci kilkuset niewinnych cywilów i funkcjonariuszy sił bezpieczeństwa; wzywa wszystkie strony konfliktu do rozwiązywania swoich problemów na drodze pokojowego dialogu i do zawarcia obejmującego wszystkich zainteresowanych porozumienia politycznego w sprawie przekazania władzy demokratycznie wybranym przywódcom w najbliższej przyszłości;
20. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę sekretarza stanu USA w sprawie wznowienia procesu pokojowego na Bliskim Wschodzie poprzez ponowne uruchomienie bezpośrednich negocjacji nt. ostatecznego statusu między Izraelem a Autonomią Palestyńską; zachęca obie strony konfliktu do poważnego potraktowania negocjacji i zaangażowania swoich społeczeństw w dyskusję o konieczności zawarcia trwałego porozumienia pokojowego i wynikających z niego korzyściach; podkreśla, że znalezienie rozwiązania konfliktu służyłoby interesom zarówno Izraela, jak i Autonomii Palestyńskiej, a także UE i szerszej społeczności międzynarodowej; wzywa wszystkie strony do powstrzymania się do inicjatyw, które mogłyby podważyć powodzenie rozmów na ten temat, w szczególności nawiązując do niedawnej decyzji izraelskiego rządu o zezwoleniu na rozbudowę niektórych osiedli;
21. zauważa, że parlamenty UE ponoszą istotną odpowiedzialność za wspieranie parlamentów i społeczeństwa obywatelskiego w krajach przechodzących proces transformacji, oraz że takie wsparcie byłoby pomocne w stworzeniu podwalin odpornej i skutecznej demokracji parlamentarnej w tych krajach; jest zdania, że dyplomacja parlamentarna może odegrać istotną rolę, przyczyniając się do realizacji celów polityki zagranicznej UE w zakresie wzmocnienia praw człowieka i realizacji reform demokratycznych; w związku z tym podkreśla znaczenie pełnego wykorzystywania takich platform współpracy parlamentarnej, jak zgromadzenia parlamentarne EURONEST i EUROMED;

Przegląd europejskiej strategii bezpieczeństwa

22. zauważa, że obecna europejska strategia bezpieczeństwa (ESB), która została przyjęta 10 lat temu, nie odpowiada w pełni nowej globalnej rzeczywistości oraz że nadszedł czas na przegląd tej strategii; zaznacza, że przegląd ten może sam w sobie być cennym procesem, który stworzy możliwość ożywienia WPBiO; uważa, że odpowiednim forum – pod względem czasu i miejsca – na dyskusję nad oceną ESB mogłaby być grudniowa Rada Europejska; wyraża swoje stanowisko, że parlamenty narodowe i Parlament Europejski powinny być w jak największym stopniu zaangażowane w proces przeglądu w celu osiągnięcia maksymalnego możliwego konsensu w sprawie nowej ESB;
23. zauważa, że choć konwencjonalne wyzwania i możliwości w dziedzinie bezpieczeństwa nadal stanowią na ogół trzon polityki obrony, to jednak pojawiające się nowe wyzwania w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, bezpieczeństwa kosmicznego, morskiego czy energetycznego, wymagają szczególnego uwzględnienia w strategii bezpieczeństwa i obrony UE i powinny być kompleksowo rozwiązywane na poziomie Unii; wskazuje, że strategia cyberbezpieczeństwa UE wnosi dodatkową wartość, natomiast pożądane są dalsze dyskusje nad ewolucją roli UE i poziomu jej zaangażowania w przestrzeni kosmicznej; zauważa, że siły zbrojne są największymi publicznymi konsumentami energii w Europie oraz że należy podejmować wysiłki w celu zwiększenia efektywności wykorzystywania przez nie energii, zwłaszcza w trakcie wykonywanych operacji; wspiera projekt proekologiczny Military Green Europejskiej

Agencji Obrony (EAO); z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji dotyczącą ustalenia możliwych celów i obszarów zainteresowania na poziomie UE w zakresie kompleksowej koncepcji energetycznej dla sił zbrojnych;

WPZiB/WPBiO: przygotowanie do grudniowej Rady Europejskiej

24. ponownie wzywa Radę Europejską, by dała jakże potrzebny impuls do przeciwdziałania poważnemu pogorszeniu się stanu obronności w Europie oraz do przedstawienia propozycji w sprawie przyspieszenia podejmowania decyzji związanych z WPBiO i finansowania operacji w ramach WPBiO, jak również w sprawie współpracy strukturalnej i przyszłości grup bojowych UE; ponadto ponownie wzywa Komisję Europejską do ustalenia planu działania z konkretnymi terminami osiągania określonych postępów w sferze obrony, z uwzględnieniem wszystkich istniejących przepisów Traktatu z Lizbony, celem zapewnienia bezpieczeństwa Unii w okresie znacznych redukcji wydatków na obronność we wszystkich państwach członkowskich;
25. uważa, że grupy bojowe UE mogą stać się jednymi z najważniejszych środków realizacji WPBiO, lecz podkreśla, że należy podjąć odpowiednie działania w celu lepszego określenia ich przydatności, na przykład poprzez przyjęcie modułowego rozwiązania, położenie większego nacisku na szkolenia, ćwiczenia i certyfikację, usprawnianie planowania oraz zapewnienie równiejszego podziału obciążeń; w tym zakresie popiera propozycję zatwierdzenia przez Radę Europejską nowej formuły sił szybkiego reagowania UE podczas jej grudniowego spotkania;
26. podkreśla, że współpraca EU-NATO jest niezbędna do odwrócenia tendencji spadkowej w sferze obronności w Europie oraz do wzmocnienia europejskiego filara sojuszy transatlantyckiego; jest zdania, że ściślejsza współpraca między UE i USA w zakresie planowania obrony pomogłaby uniknąć dublowania działań przez obie strony, oraz że w tym zakresie pożądana byłaby synchronizacja i harmonizacja europejskiego planu rozwoju potencjału z procesem planowania obrony NATO; potwierdza, że został osiągnięty postęp pod względem praktycznej współpracy między UE i NATO w zakresie planowania polityki i prowadzenia operacji;
27. uważa, że w ramach działań na rzecz usprawnienia procesu rozwoju potencjału należy określić wyraźne priorytety pod względem zasięgu geograficznego i zaangażowania; uważa, że takie priorytety umożliwiłyby lepsze ustalanie struktury potencjału niematerialnego i materialnego oraz stanowiłyby wytyczne dla programów zamówień publicznych; zachęca do wypełniania luki między ambicjami i potencjałem WPBiO poprzez korygowanie zarówno tych pierwszych, jak i tych drugich; wzywa do skuteczniejszej koordynacji regionalnej różnych misji w ramach WPBiO, zwłaszcza podejmowanych na tym samym obszarze geograficznym, na przykład na Rogu Aryki;
28. popiera koncentrowanie i wspólne wykorzystywanie potencjału wojskowego UE; zauważa, że większość państw członkowskich nie jest w stanie indywidualnie pozyskiwać najnowocześniejszego wyposażenia; podkreśla istotną rolę EAO w koordynowaniu potrzeb w zakresie zaopatrzenia w sprzęt wojskowy w całej UE; podkreśla, że należy podejmować więcej starań w zakresie koordynacji w ramach UE i NATO bieżących zdolności z uwzględnieniem rzeczywistej specjalizacji, w celu wyraźnego zidentyfikowania nadwyżek potencjału, które nie pokrywają się z potrzebami operacyjnymi oraz uzgodnienia zakresu ich redukcji; jest zdania, że standaryzacja obrony i wspólne wykorzystywanie hybrydowych (wojskowych i cywilnych) standardów przyczyniłoby się do realizacji inicjatywy EAO „koncentracja i wspólne

wykorzystywanie potencjału” oraz usprawnienia współpracy i interoperacyjności między europejskimi siłami zbrojnymi; wzywa do skutecznej realizacji „kodeksu postępowania w sprawie koncentracji i wspólnego wykorzystywania potencjału”; zachęca do bardziej elastycznego wykorzystywania funduszy unijnych do wspierania technologii podwójnego zastosowania w działalności związanej z obronnością;

29. jest zdania, że silna baza techniczna i przemysłowa Europy w obszarze obrony jest niezbędnym warunkiem zapewnienia trwałej zdolności obronnej Europy; podkreśla, że europejski przemysł obronny jest nie tylko ważny dla bezpieczeństwa Europy, lecz również przyczynia się do wzrostu gospodarczego, zapewnia miejsca pracy i sprzyja innowacyjności; z zadowoleniem przyjmuje w związku z tym komunikat Komisji „W kierunku bardziej konkurencyjnego i wydajnego sektora obronności i bezpieczeństwa”; ma nadzieję na dalszy postęp w zakresie realizacji takich flagowych projektów europejskich, jak „tankowanie w powietrzu” czy „systemy zdalnie sterowanych statków powietrznych”;

Przyszłe prace Konferencji Międzyparlamentarnej

30. zachęca parlament państwa mającego sprawować następną prezydencję w kontekście oceny efektywności misji WPBiO do zorganizowania wymiany opinii w sprawie procedur i praktyk parlamentarnych dotyczących tych misji;

Przyszłe prace AHRC

31. odnotowuje wstępne prace wykonane przez Komisję ad hoc ds. Oceny (AHRC) dotyczące praktycznych uzgodnień Konferencji Międzyparlamentarnej i wniosków przedstawionych przez parlamenty narodowe; odnotowuje zamiar zwołania spotkania grupy roboczej ad hoc w trakcie greckiej prezydencji w pierwszej połowie 2014 roku; przypomina, że decyzja w sprawie ostatecznych rekomendacji AHRC będzie musiała zostać podjęta przez konferencję międzyparlamentarną w trakcie włoskiej prezydencji w drugiej połowie 2014 roku;
32. prosi parlament państwa sprawującego prezydencję do przekazania niniejszych konkluzji wszystkim delegacjom, przewodniczącym parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego, przewodniczącym Rady Europejskiej i Komisji Europejskiej oraz wysokiej przedstawiciel do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

ZALĄCZNIK 1 – PRZEBIEG OBRAD KONFERENCJI MIĘDZYPARLAMENTARNEJ

Uwagi wstępne

Konferencja Międzyparlamentarna ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB) oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO) odbyła się w dniach 4-6 września 2013 r. w siedzibie Seimasu Republiki Litewskiej w Wilnie.

Konferencja międzynarodowa została otwarta przez gospodarzy – przewodniczącego Komisji do Spraw Europejskich prof. Benediktasa JUODKĘ i przewodniczącego Komisji Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony Republiki Litewskiej Arturasa PAULAUSKASA. Uczestników powitali: prezydent Republiki Litewskiej Jej Ekscelencja Dalia GRYBAUSKAITE, przewodniczący Seimasu Republiki Litewskiej dr Vydas GEDVILAS oraz przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego Elmar BROK.

Debaty koncentrowały się na następujących zagadnieniach: *Promowanie demokracji w rozszerzonej Europie: idee i instrumenty* (główny mówca: minister spraw zagranicznych Republiki Litewskiej Linas LINKEVICIUS), *Przygotowania do grudniowej Rady Europejskiej: priorytety Litwy* (główny mówca: minister obrony Republiki Litwy Juozas OLEKAS), *Priorytety i strategie UE w zakresie WPZiB i WPBiO* (główny mówca: wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej (WP/WP) baronessa Catherine ASHTON oraz *Przyszłość współpracy UE-NATO* (główny mówca: sekretarz generalny NATO Anders Fogh RASMUSSEN).

Ponadto odbyły się dwa warsztaty tematyczne: *Wypełnianie luki między potencjałem a ambicjami UE: przygotowania do grudniowej Rady Europejskiej oraz Partnerstwo Wschodnie i jego strategiczne znaczenie dla Unii Europejskiej*. Wyniki obu warsztatów zostały przedstawione wszystkim uczestnikom konferencji międzyparlamentarnej przez sprawozdawców: przewodniczącego Wspólnej Komisji Spraw Zagranicznych i Handlu irlandzkich Izb Oireachtasu Pata BREENA i członka Stałej Komisji Obrony i Spraw Zagranicznych greckiego parlamentu Ioannisa KEFALOGIANNISA.

Zgodnie z decyzją podjętą przez Konferencję Międzyparlamentarną 25 marca 2013 r. w Dublinie, pierwsze spotkanie Komisji ad hoc ds. Oceny (AHRC) w sprawie praktycznych ustaleń Konferencji Międzyparlamentarnej odbyło się 5 września 2013 r. w Wilnie. AHRC zatwierdziła ostateczny harmonogram procesu oceny, podsumowanie zmian proponowanych przez parlamenty narodowe i przyjęła do wiadomości wstępne rekomendacje Seimasu Republiki Litewskiej jako parlamentu państwa sprawującego prezydencję.

Przegląd prezentacji i debat

SESJA I

W swojej prezentacji minister Linas LINKEVICIUS przedstawił priorytety litewskiej prezydencji Rady UE, którymi są „wiarygodna Europa”, „rozwijająca się Europa” i „otwarta Europa”. W kontekście tego ostatniego priorytetu ważnym wymiarem jest ściślejsza współpraca z sąsiadami UE, zwłaszcza z krajami Partnerstwa Wschodniego. Minister LINKEVICIUS podkreślił, że proces politycznego i gospodarczego zaangażowania wschodnich partnerów może stanowić dodatkową wartość sam w sobie. Podkreślił zwłaszcza znaczenie Ukrainy, mówiąc, że jest ona „papierkiem lakmusowym” sukcesu Partnerstwa Wschodniego. Minister podkreślił, że państwa powinny mieć prawo swobodnego wyboru celów polityki zagranicznej, zaś groźby ekonomiczne i presja polityczna z zewnątrz są nie do przyjęcia. Minister podkreślił, że choć na Ukrainie występują problemy, jak przypadki selektywnego działania wymiaru sprawiedliwości, stosunki z Ukrainą powinny być zawsze postrzegane w szerszym kontekście geopolitycznym. Dlatego też UE powinna aktywnie działać i zachęcać Ukrainę do dalszego podążania drogą reform. Minister zachęcił również Armenię, aby nie marnowała wysiłku, który został włożony w związku z umową stowarzyszeniową i wezwał do zaangażowania Białorusi, choć nie kosztem europejskich wartości. Wezwał również do opracowania bardziej przejrzystej strategii w sprawie przyszłości Partnerstwa Wschodniego.

Minister obrony Juozas OLEKAS podkreślił znaczenie grudniowej Rady Europejskiej – pierwszej Rady o takiej specjalizacji od 5 lat – dla postępów debaty nad przyszłością europejskiej polityki obrony. Jego zdaniem UE jest nadal w niewielkim stopniu zaangażowana w proces zarządzania kryzysowego, a obecnie, przy malejącym budżecie obrony, rola ta może stać się jeszcze mniejsza. Ważnym aspektem polityki obrony UE powinno być zwiększenie jej widoczności. W związku z tym podniósł kwestię ustanowienia formacji Rady UE do spraw obrony i zwrócił uwagę na znaczenie dokonania oceny liczącej 10 lat europejskiej strategii bezpieczeństwa, w ramach której nie wypracowano odpowiednich strategicznych wytycznych. Minister podkreślił również inne istotne priorytety unijnej polityki obrony: zwiększenie roli URE jako gwaranta bezpieczeństwa w sąsiedztwie UE poprzez angażowanie się w partnerską współpracę w zakresie bezpieczeństwa, na przykład z krajami Partnerstwa Wschodniego; utrzymywanie silnego partnerstwa transatlantyckiego, niezbędnego dla bezpieczeństwa Europy; koncentrowanie się na nowych wyzwaniach w sferze bezpieczeństwa, jak cyberbezpieczeństwo, bezpieczeństwo energetyczne i morskie; zwiększanie efektywności wykorzystywania energii przez wojsko; poprawa zdolności do szybkiego reagowania; wzmocnienie wymiaru obronnego w kompleksowym podejściu do polityki zagranicznej.

Podczas debaty wielu mówców podkreśliło swoje zaniepokojenie sytuacją w Syrii i zwróciło uwagę na znaczenie znalezienia politycznego rozwiązania kryzysu. Parlamentarzyści wzywali również do prowadzenia rzeczywiście wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, zwłaszcza w obecnym kontekście geopolitycznym, zwracając jednak uwagę na zagrożenie wynikające z malejących budżetów obronnych. Inni podkreślali, że jeśli UE dąży do silnej wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, powinna również prowadzić silną wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, aby zapewnić UE rolę wiarygodnego aktora sceny międzynarodowej i gwaranta bezpieczeństwa. Podkreślano brak jedności w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa, wskazując, że stanowi to słaby punkt Europy. Podkreślano nieefektywne funkcjonowanie rynku zamówień, wzywano do zwiększenia roli EAO i postulowano powołanie komisarza ds. obrony w Komisji Europejskiej.

Innym ważnym aspektem dyskusji były stosunki UE z partnerami wschodnimi, a zwłaszcza rosnąca presja wobec tych krajów ze strony Rosji. Wyrażano zaniepokojenie co do zaangażowania Armenii w zacieśnianie jej stosunków z UE. Niektórzy delegaci wzywali UE do zwiększenia wysiłków na rzecz zapewnienia ściślejszego partnerstwa z takimi krajami, jak Mołdawia czy Ukraina, bez którego firmowana przez Rosję Unia Euroazjatycka byłaby papierowym tygrysem.

SESJA II

Wysoka przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej (WP/WP) baronessa Catherine ASHTON podkreśliła, że wytworzył się wokół UE „łuk niestabilności” oraz że UE powinna aktywniej angażować się w zapobieganie konfliktom w regionie, ponieważ zapobieganie konfliktom jest mniej kosztowne niż usuwanie ich skutków. Przypomniała o swoich aktywnych wysiłkach mediacyjnych w Egipcie, który uważa UE za zaufanego partnera do rozmów. UE powinna nadal angażować Iran w ramach inicjatywy UE3+3 oraz powinna dołożyć wszelkich starań, by osiągnąć trwałe rozwiązanie polityczne kryzysu w Syrii, łącznie ze zwołaniem konferencji pokojowej Genewa II. Mówiła również o zewnętrznej presji wywieranej na kraje Partnerstwa Wschodniego w świetle III szczytu Partnerstwa Wschodniego, mającego się odbyć w Wilnie w listopadzie 2013 roku. Zwróciła również uwagę na postępy, które nastąpiły w relacjach między Serbią a Kosowem, będące bezpośrednią konsekwencją czynnego zaangażowania UE.

Podczas debaty deputowani podnosili wiele kwestii dotyczących Syrii, Egiptu i innych krajów tego regionu. Niektórzy proponowali zwiększenie wsparcia finansowego dla krajów regionu, wzywając do stworzenia swego rodzaju unijnego Planu Marshalla dla Bliskiego Wschodu. Deputowani kierowali również do WP/WP pytania dotyczące najbliższego szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie oraz coraz większej presji wywieranej przez Rosję na członków Partnerstwa Wschodniego.

W odpowiedzi na pytania WP/WP podkreślała znaczenie ujednoczenia standardów zamówień w sektorze obronnym w całej UE i wskazała na powodzenie misji ATALANTA, dzięki której nastąpił spadek piractwa o 93% na obszarze działania misji. Wypowiedziała się również na temat rozszerzania się niestabilności na Bliskim Wschodzie i przypomniała, że UE jest już największym dostawcą pomocy w tym regionie. Odnośnie do europejskich sąsiadów, wskazała na postępy w stosunkach między Serbią a Kosowem jako jeden z największych sukcesów unijnej dyplomacji i podkreśliła, że Unia Europejska powinna kontynuować politykę rozszerzania UE na Bałkanach Zachodnich.

SESJA III

Sekretarz generalny NATO Anders Fogh RASMUSSEN z całą mocą potępił atak chemiczny, który miał miejsce w Syrii. Podkreślił, że NATO jest forum konsultacji między członkami we wszystkich sprawach oraz że NATO jest zobowiązane do ochrony swoich południowo-wschodnich granic. Zwrócił uwagę na niepokojącą tendencję zmniejszania budżetów na obronność w kontekście rosnących wyzwań w sferze bezpieczeństwa. Stwierdził, że w 2015 roku wydatki na obronność w Chinach przekroczą wydatki 8 największych europejskich sojuszników NATO razem wziętych. Zauważa się również zbyt dużo przypadków dublowania potencjału, jak również brak jednolitych standardów wśród członków NATO – doprowadziło to do słabego wykorzystania efektu skali i nieefektywności szkolenia. Sekretarz generalny podkreślił znaczenie utrzymania silnego NATO i rozwijania silnego europejskiego filara obrony. W tym kontekście powinniśmy skoncentrować się na trzech priorytetach: rozwijaniu potencjału, rozwijaniu skutecznych sił zbrojnych oraz rozwijaniu

solidnego przemysłu obronnego. Podkreślił również, że UE i NATO dzielą te same wartości i wizję; podążają tą samą drogą do tego samego celu. W związku z tym wezwał do współpracy zamiast dublowania potencjału i zwrócił uwagę na pilną potrzebę budowy potencjału zamiast biurokracji.

Podczas debaty kilku mówców zwróciło uwagę na coraz większe zagrożenie cyberatakami oraz potrzebę traktowania ich podobnie jak ataków konwencjonalnych. Przyznano, że Europa mogłaby objąć przywództwo w zarządzaniu kryzysowym, lecz brakuje jej odpowiedniego potencjału, co było wyraźnie widoczne podczas operacji w Libii. Nastąpiła również żywa wymiana poglądów dotyczących możliwej roli NATO w Syrii. Sekretarz RASMUSSEN wyjaśnił, że uruchomienie mechanizmów NATO C2 nie jest konieczne na potrzeby krótkiej i precyzyjnej operacji planowanej w Syrii przez część sojuszników. Praktyczne propozycje dotyczące skuteczniejszej współpracy UE-NATO obejmowały szeroką gamę pomysłów, jak ujednoczenie standardów w sferze obrony między UE i NATO, wspólne szkolenia sił odpowiedzi (NRF) NATO i grup bojowych UE. Sekretarz generalny z zadowoleniem przyjął dokument roboczy LTU-NED-POL w sprawie strategicznego partnerstwa UE-NATO, wraz ze wszystkimi jego elementami. Delegaci i główny mówca zgodzili się, że zareagowanie na atak chemiczny i znalezienie długoterminowego rozwiązania dla syryjskiego konfliktu wymaga dwóch różnych podejść, zauważając, że to ostatnie wymaga politycznego rozwiązania.

Warsztaty 1. Partnerstwo Wschodnie i jego strategiczne znaczenie dla Unii Europejskiej

Warsztaty te prowadził zastępca przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych Seimasu Republiki Litewskiej Audronius AZUBALIS. Ze swoimi prezentacjami wystąpili dyrektor ds. Rosji, Partnerstwa Wschodniego, Azji Środkowej, współpracy regionalnej i OBWE w Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych Gunnar WIEGAND, przewodnicząca Komisji Spraw Zagranicznych szwedzkiego Riksdagu Sofia ARKELSTEN oraz ekspert z Centrum Studiów Wschodnioeuropejskich dr Laurynas Kaščiūnas. Sprawozdawcą był przewodniczący Wspólnej Komisji Spraw Zagranicznych i Handlu irlandzkich Izb Oireachtasu Pat BREEN.

W uwagach wstępnych prowadzący warsztaty Audronius AZUBALIS podkreślił strategiczne znaczenie dla UE regionu obejmującego kraje Partnerstwa Wschodniego. Podkreślił odpowiedzialność UE za działanie na rzecz politycznej, gospodarczej i społecznej stabilizacji krajów Partnerstwa Wschodniego. Podkreślono potrzebę dokonania oceny presji wywieranej na nie przez Rosję oraz wyraźnej reakcji ze strony UE.

Gunnar WIEGAND podkreślił, że Partnerstwo Wschodnie jest strategiczną polityką UE stworzoną w odpowiedzi na uzasadnione aspiracje krajów partnerskich oraz stanowi doskonały przykład kompleksowego podejścia. Wskazał, że wsparcie ze strony UE dla krajów Partnerstwa Wschodniego opiera się na zasadzie „więcej za więcej”, odzwierciedlającej ambicje poszczególnych krajów partnerskich. Przedstawił pokrótce aktualną sytuację w krajach Partnerstwa Wschodniego odnośnie do umów stowarzyszeniowych oraz umów w sprawie pogłębionych i całościowych stref wolnego handlu oraz nakreślił oczekiwania związane z III szczytem Partnerstwa Wschodniego w Wilnie. W tym kontekście wyrażono zaniepokojenie presją wobec tych krajów ze strony Rosji. Podkreślono, że powinny być przestrzegane suwerenne prawa poszczególnych krajów do swobodnego podążania własną polityczną drogą do UE. Mówca podkreślił istotny nakład pracy, który poczyniono w procesie negocjacyjnym. Wspomniał o potrzebie podejmowania dalszych wysiłków w procesie eliminowania nierozwiązanych konfliktów w krajach Partnerstwa Wschodniego. Zdaniem p. WIEGANDA, oczekuje się, że wileński szczyt jest ważnym kamieniem

milowym na drodze krajów Partnerstwa Wschodniego do UE. Podkreślił istotną rolę wspólnego działania parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego na rzecz ściślejszej współpracy z krajami Partnerstwa Wschodniego, zwłaszcza pod względem angażowania społeczeństwa obywatelskiego.

Sofia ARKELSTEN przypomniała, że Szwecja zawsze opowiadała się za wzmocnioną i pogłębioną współpracą między UE i jej wschodnioeuropejskimi sąsiadami. Podkreśliła, że Partnerstwo Wschodnie jest wyrazem solidarności UE i długoterminowego zaangażowania na rzecz Europy Wschodniej oraz oznaką zainteresowania UE tym regionem. Jest również odpowiedzią na aspiracje krajów partnerskich do bliższej współpracy z UE. Pani ARKELSTEN wyraziła swoje mocne przekonanie, że należy kontynuować rozwój Partnerstwa Wschodniego jako priorytetu polityki zagranicznej UE. Podkreśliła również, że uniwersalne wartości, jak demokracja, rządy prawa i poszanowanie praw człowieka powinny stanowić podstawę Partnerstwa Wschodniego. W tym kontekście wezwała do działania na rzecz praw osób homoseksualnych, biseksualnych i transseksualnych. Mówczynie podkreśliła potrzebę zwiększenia wsparcia i zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez rozwijanie kontaktów międzyludzkich. Pani ARKELSTEN podkreśliła szczególną rolę parlamentarzystów, których zaangażowanie ma kluczowe znaczenie dla kontynuowania dialogu i promowania reform demokratycznych w krajach Partnerstwa Wschodniego. Na koniec zaznaczyła, że Europa nie kończy się na zewnętrznych granicach UE oraz że kraje Partnerstwa Wschodniego mają perspektywę przystąpienia do UE zgodnie z art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej.

Dr Laurynas KAŠČIŪNAS przedstawił kompleksowy geopolityczny przegląd krajów Partnerstwa Wschodniego i ich strategicznego znaczenia dla UE. Podkreślił, że strategiczne otoczenie w regionie jest bardzo złożone, ponieważ UE ze swoim programem Partnerstwa Wschodniego nie jest jedynym „graczem w mieście”. Powstała z inicjatywy Rosji Unia Euroazjatycka odbiega jakościowo od wszystkich poprzednich inicjatyw w krajach WNP. Mówca podkreślił, że istnieją oczywiste dowody na to, że UE i Unia Euroazjatycka są oparte na zasadniczo odmiennych zasadach i standardach. W przeciwieństwie do UE, Unię Euroazjatycką cechuje autorytarna polityka, biznes zdominowany przez oligarchów oraz niezdrowy związek między gospodarką i polityką. Zdaniem dr KAŠČIŪNASE dalszy rozwój Partnerstwa Wschodniego będzie zależał od wyników szczytu Partnerstwa Wschodniego w Wilnie. Ponadto podkreślił, że UE powinna zrozumieć, że budowa bezpiecznej Europy jeszcze się nie zakończyła i w celu dokończenia tego procesu Unia powinna nauczyć się grać według reguł *realpolitik*. Mówca podkreślił, że należy zastanowić się nad korzyściami, które Partnerstwo Wschodnie może zaoferować krajom partnerskim po wileńskim szczycie. Przedstawiono pewne pomysły, jak np. ewentualna nowa koncepcja uprzywilejowanego Partnerstwa Wschodniego na wzór relacji między Europejskim Obszarem Gospodarczym a Szwajcarią, czy zaproponowanie krajom Partnerstwa Wschodniego prawa uczestniczenia w początkowych etapach kształtowania polityki UE.

W trakcie debaty w gronie delegatów i mówców pojawiły się różne ważne kwestie. Głównymi tematami poruszonymi podczas debaty były: zaniepokojenie presją polityczną, gospodarczą i handlową wywieraną przez Rosję na kraje Partnerstwa Wschodniego oraz potrzeba konsekwentnego reagowania ze strony UE, kwestie dotyczące poszanowania praw człowieka, różnice i wyzwania związane z sytuacją wewnętrzną w każdym z sześciu krajów partnerskich, bieżące przygotowania do wileńskiego szczytu i jego strategiczne znaczenie, działania UE wobec Białorusi, „zamrożone” konflikty na Południowym Kaukazie i w Mołdawii.

Warsztaty 2. Wypełnianie luki między potencjałem a ambicjami UE: przygotowania do grudniowej Rady Europejskiej

Warsztaty prowadził wiceprzewodniczący Seimasu Republiki Litewskiej Petras AUSTREVICIUS. Sprawozdawcą był członek Stałej Komisji Obrony i Spraw Zagranicznych greckiego parlamentu Ioannis KEFALOGIANNIS.

W swoich wstępnych uwagach p. Petras AUSTREVICIUS podkreślił, że UE ma duże ambicje w obszarze obrony, ponieważ zostały one rozbudzone w okresie dobrej koniunktury gospodarczej, kiedy nakłady na obronność stopniowo rosły. Dlatego istnieje coraz większa luka między ambicjami a posiadanym potencjałem. Prowadzący podkreślił, że do rozwoju priorytetowych elementów potencjału może przyczynić się nie tylko zwiększenie nakładów finansowych, lecz również redukcja lub całkowita likwidacja niektórych nadwyżek potencjału.

Przewodniczący Podkomisji Bezpieczeństwa i Obrony Parlamentu Europejskiego Arnaud DANJEAN podkreślił, że oczekiwania wobec grudniowej Rady Europejskiej muszą być rozsądne. Jego zdaniem główną przyczyną, dla której nie zostały spełnione ambicje UE w obszarze obrony jest brak po stronie państw członkowskich kluczowych elementów potencjału oraz woli politycznej pod względem skutecznego podziału posiadanego potencjału. Mówca podkreślił również, że UE musi działać zbiorowo i odgrywać bardziej aktywną rolę.

Starszy doradca wojskowy ds. bezpieczeństwa i obrony zastępcy sekretarza generalnego Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych ambasador Michael ZILMER-JOHNS podkreślił, że podejmowanie ambitnych działań jest absolutnie konieczne, aby zapewnić ochronę europejskich obywateli i firm. Jego zdaniem UE powinna znacznie lepiej radzić sobie z obecnym budżetem. Mówca zwrócił również uwagę na potrzebę inwestowania w technikę i rozwijanie dalszego potencjału cywilnego. Stwierdził, że zdecydowanie docenia wsparcie ze strony parlamentów w tym zakresie.

Dyrektor wykonawcza Europejskiej Agencji Obrony Claude-France ARNOULD podkreśliła, że UE musi mieć rozsądne oczekiwania. Pani ARNOULD podkreśliła konieczność skupienia się na tym, by osiągać więcej przy tym samym poziomie finansowania, oraz wskazała na potrzebę posiadania jasnych programów, wspólnych standardów i wspólnych wymagań. Przy odpowiednich programach i działaniach UE mogłaby uratować małe i średnie przedsiębiorstwa w sektorze obronnym. Mówczynie podkreśliła, że UE nie może być uzależniona pod względem operacyjnym wyłącznie od Stanów Zjednoczonych. Z tego powodu ważne jest posiadanie planu działania w sferze obronności, aby można było osiągnąć pozytywny rezultat podczas grudniowego szczytu.

W trakcie debaty w gronie delegatów pojawiły się różne ważne kwestie. Uczestnicy wypowiadali się głównie na temat najbliższej grudniowej Rady Europejskiej. Podkreślono potrzebę przyjęcia nowego planu działania w sferze obronności w celu zapewnienia skutecznego zarządzania sprawami obronności w następnej dekadzie. Parlamentarzyści zwrócili uwagę na potrzebę przekonywania głów państw do przeznaczania większych środków na obronność, oraz że sprawy obronności powinny być traktowane priorytetowo. Niektórzy wskazywali, że na potrzeby obronności można wykorzystywać również fundusze strukturalne UE.

W swojej odpowiedzi p. ARNOULD podkreśliła, że efektywne wykorzystywanie zasobów energetycznych w sektorze wojskowym pozwoli na ich oszczędzanie oraz stwierdziła, że Komisja Europejska jest gotowa do działania w tej dziedzinie w przyszłości. Zwróciła uwagę na znaczenie

posiadania silnych europejskich przedsiębiorstw w sektorze obrony, będących międzynarodowymi graczami, oraz podkreśliła, że odpowiednie rozwiązania w przemyśle mogą zapewnić uzyskanie potencjału, którego potrzebuje UE.